

Nodokļu piemērošana balvām, ko fiziskas personas saņem konkursos un sacensībās 3/24/22

Direktore nodokļu konsultāciju nodaļā,
personāla un organizāciju pārveides
pakalpojumu vadītāja Baltijā, PwC Latvija

Irēna Arbidāne

Covid-19 pandēmija būtiski ietekmēja sabiedrības paradumus, un ierobežojumi skāra daudz pasākumu, tostarp konkursus. Atgriežoties pie ierastajām dzīves gaitām, notiek arvien vairāk publisku pasākumu. Tiek rīkoti dažādi konkursi, un fiziskās personas, kas tajos piedalās, iegūst balvas un prēmijas. Kādi nodokļi piemērojami šāda veida mantiskajām un naudas balvām? Kurš ir atbildīgs par nodokļa samaksu un deklarēšanu – fiziskā persona vai uzņēmums, kas rīko konkursu un ir labuma izmaksātājs? Par to – šajā rakstā.

Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (IIN) normu izvērtējums

IIN likuma 9. pants paredz, ka ar nodokli neapliekamas ir:

- konkursos un sacensībās saņemtās mantiskās un naudas balvas (prēmijas), kuru kopējā vērtība taksācijas gadā nepārsniedz 143 EUR;
- publiskos starptautiskos konkursos un starptautiskās sacensībās iegūtās balvas un prēmijas, kuru kopējā vērtība gadā nepārsniedz 1423 EUR;
- Baltijas Asamblejas balvu laureātiem izmaksātā naudas prēmija un Ministru kabineta balva.

Neapliekamās summas attiecas uz viena nodokļu gada termiņu, kas nozīmē, ka fiziskajai personai jāsummē visas konkursos un sacensībās saņemtās balvas, atskaitot minētās summas, un pārsniegumam jāpiemēro IIN.

Ienākuma deklarēšanas un IIN samaksas pienākums ir pašai fiziskajai personai.

Ziņošanas pienākums uzņēmumam, kas izmaksājis fiziskai personai gūto ienākumu

Atbilstoši nodokļu piemērošanas normām Latvijas uzņēmuma pienākums vispārīgā kārtībā, izmaksājot fiziskai personai mantiskās vai naudas balvas, ir aizpildīt un iesniegt “Paziņojumu par fiziskajai personai izmaksātajām summām”, deklarējot personai izmaksāto ienākumu un neieturot IIN izmaksas brīdī likumā noteikto normu ietvaros. Jāizvēlas *neapliekami ienākumi – ienākuma veida kodi “40”*. Ar kodu “4025” tiktu ziņots par balvas apmēru, ko saņēmusi fiziskā persona.

Šis paziņojums uzņēmumam jāiesniedz VID līdz nākamā gada 1. februārim.

Pašai fiziskajai personai pārsniegums jāuzrāda gada ienākumu deklarācijā kā apliekamais ienākums.

Lai gan uzņēmumam nav pienākuma ieturēt IIN, izmaksājot mantiskās vai naudas balvas, daudzi uzņēmumi, rūpējoties par savu prestižo tēlu, brīvprātīgi ietur un samaksā budžetā nodokli fiziskas personas vietā. Kā pareizi VID paziņot par pārsnieguma daļu (virs 143 EUR vai virs 1423 EUR), ko saņēmusi

fiziskā persona, uzņēmumam izmaksājot mantisko vai naudas balvu?

Uzņēmumam, kurš vēlas ieturēt IIN izmaksas brīdī no mantiskās vai naudas balvas ieguvēja pārsnieguma daļas, būtu jāsniedz VID "Paziņojums par fiziskajai personai izmaksātajām summām" un pārsnieguma daļa būtu jānorāda kā apliekams ienākums (no kura IIN ieturēts izmaksas brīdī). Šādam ienākumu veidam kodi sākas ar "10".

Ar kodu "1014" uzņēmums ziņotu, ka no juridiskās personas vai saimnieciskās darbības veicēja saņemtais dāvinājums fiziskajai personai ir bijis par šo pārsnieguma daļu, un paziņojumā iekļautu pārsnieguma daļas vērtību (balvas kopvērtība 143/1423 EUR = ar IIN apliekamā vērtība).

Par mantiskās vai naudas balvas vērtību, kas apliekama ar IIN, uzņēmumam būtu jāziņo VID vienreiz mēnesī, līdz ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša 15. datumam.

Neapliekamā daļa līdz 143 vai 1423 EUR būtu iekļaujama gada paziņojumā ar kodu "4025".

Ar plašāku informāciju par "Paziņojuma par fiziskajai personai izmaksātajām summām" iesniegšanas kārtību var iepazīties VID izstrādātajā metodiskajā materiālā vai saziņā ar [PwC nodokļu konsultantu komandu](#).